

บทที่ 4

นโยบายปอร์ตูกีสในแอฟริกา

หลังจากที่ กินี บิสเซา (Guinea Bissau) ได้รับเอกราชจากปอร์ตูกีส ในวันที่ 10 เดือนกันยายน ค.ศ. 1974 ดินแดนอาณานิคมอื่น ๆ ของ ปอร์ตูกีส ในแอฟริกาก็มีความหวังว่าจะได้มาซึ่งเอกราชในอนาคตอันใกล้ การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชของชาวแอฟริกันในดินแดนโมแซมบิก และแองโกล่า ซึ่งแต่ก่อนมีความรุนแรงเริ่มมีระดับลดน้อยลง การเจรจาในระดับสูงระหว่างรัฐบาลปอร์ตูกีส กับผู้นำขบวนการปลดแอกในดินแดนอาณานิคมทั้งสองดังกล่าวยังคงดำเนินต่อไป

นับตั้งแต่ นายพล สปีโนลา และนายพล โกเมซ (Francisco de Costa Gomes) หัวหน้า กองทัพบกได้ถูกขับออกจากรัฐบาลในวันที่ 24 เดือนมีนาคม ค.ศ. 1974¹ โดยได้มีการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาใหม่ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีกอนคัลเวซ (Vasco dos Santos Goncalves) ก็ได้มีการเจรจาระหว่างรัฐบาลปอร์ตูกีสกับขบวนการปลดแอกชาวแอฟริกัน ท่ามกลางบรรยากาศแห่งความระมัดระวังตัวด้วยกันทั้งสองฝ่ายองค์การ OAU ได้กระตุ้นให้สมาชิกของขบวนการปลดแอกทำการเจรจากับปอร์ตูกีสด้วยความสุขุมและรอบคอบ พร้อมกันนั้นได้แนะนำให้มีการเจรจาหยุดยิงก่อนที่จะมีการเจรจาในเรื่องเอกราช อย่างไรก็ตาม ขบวนการเฟรลิโม (Frelimo) ในโมแซมบิกได้เลื่อนการเจรจาดังครั้งที่ 2 ที่จะจัดให้มีขึ้นที่เมืองลูซากา (Lusaka) เมืองหลวงของประเทศแซมเบีย โดยให้เหตุผลว่า ตนจะไม่เจรจาด้วยถ้าตราปไตรัฐบาลปอร์ตูกีสไม่พิจารณาถึงการให้เอกราชแก่ดินแดนอาณานิคมทั้ง 2 ของ ปอร์ตูกีส นั่นก็คือ แองโกลา และ โมแซมบิก ซึ่งหนังสือพิมพ์ New York Times เรียกการกระทำครั้งนี้ว่าเป็นชัยชนะอย่างหนึ่งของชาวแอฟริกัน การที่ชาวแอฟริกันอยู่ในฐานะทางประณี ได้เปรียบในการเจรจาดูรองกับรัฐบาลปอร์ตูกีสก็เนื่องจากเหตุที่ว่า มีการแตกแยกออกเป็นกลุ่มภายในประเทศปอร์ตูกีสซึ่งรัฐบาลปอร์ตูกีสจะต้องหา

¹ "Portugal's Colonial Policy : Excerpts from United Nations Study," *Objective: Justice*, Vol. 6, No. 2, April / May / June 1974, p. 10.

ประนามด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนายทหารปอร์ตูกีส ซึ่งเมื่อการต่อการสู้รบกับชาวอัฟริกันในแองโกล่า และ โมแซมบิก ต้องการให้รัฐบาลปอร์ตูกีสให้เอกราชแก่ดินแดนอาณานิคมทั้งสองโดยเร็วที่สุด ซึ่งตรงกันข้ามกับพวกผิวขาวที่ตั้งหลักฐานในดินแดนอาณานิคมทั้งสองไม่ต้องการที่จะเห็นเช่นนั้น โดยเฉพาะชนผิวขาวที่อยู่ในแองโกล่า ความตึงเครียดระหว่างชนผิวขาว และคนผิวดำในดินแดนดังกล่าวได้เกิดขึ้นนับตั้งแต่มีการจัดตั้งรัฐบาลปอร์ตูกีสขึ้นใหม่ และในเมืองลูอันดา (Luanda) เมืองหลวงของแองโกล่า ได้มีการปะทะและต่อสู้บนถนนสายต่าง ๆ ในเมือง และถ้าหากปอร์ตูกีสพยายามที่จะปกครองแองโกล่าก็ต่อขึ้นอยู่กับนโยบายผสมกลมกลืน (Assimilated Policy) ที่ประกาศออกมาว่าจะมีความหมายมากน้อยเพียงใด ถ้าหากให้โมแซมบิกประกาศเป็นเอกราชภายใต้การปกครองของชนผิวขาวส่วนน้อย เหมือนอย่างโรดีเซียแล้ว การต่อสู้ด้วยอาวุธของขบวนการ Frelimo จะต้องเกิดขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย และถ้าหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้แล้ว การตกลงระหว่างปอร์ตูกีสกับชาวอัฟริกันในอาณานิคมก็ไม้อาจเป็นไปได้ เพื่อทำความเข้าใจในดินแดนที่เป็นอาณานิคมและไม่เป็นอาณานิคมของปอร์ตูกีสในอัฟริกา จึงขอกล่าวแต่เพียงโดยย่อตามลำดับ

1. ดินแดนกินี—บิสเซา (Guinea-Bissau)

สาธารณรัฐกินี — บิสเซา ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลกินีทางอัฟริกาตะวันตก ทิศเหนือติดต่อกับสาธารณรัฐเซเนกัล ทิศตะวันออก และทิศใต้ติดต่อกับสาธารณรัฐกินี ผู้ค้นพบดินแดนแห่งนี้ ได้แก่ นูโน ทริสเตา (Nuno Tristao) ซึ่งได้ทำการค้นพบในปี ค.ศ. 1446 ดินแดนขนาดเล็กแห่งนี้มีเนื้อที่ 36,125 ตารางกิโลเมตร มีประชากรจำนวนประมาณ 4 แสนเศษ นครหลวงเดิมชื่อบิสเซา (Bissau) ในปี ค.ศ. 1974 รัฐบาลกินี—บิสเซา ได้ประกาศตั้งเมือง เมดดินา เดอ บัว (Medina de Boa) ซึ่งอยู่ทางตะวันออกของประเทศเป็นเมืองหลวง เมืองนี้ในอดีตเคยเป็นสถานที่ที่สภาแห่งชาติประชุมตกลงประกาศเอกราชของกินี-บิสเซา ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1973² ดินแดนเล็ก ๆ แห่งนี้ประกอบด้วยชนหลายเผ่า การได้มาซึ่งเอกราชของดินแดนแห่งนี้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 10 กันยายน ค.ศ. 1974 นั้น กล่าวได้ว่าได้รับการสนับสนุนจากขบวนการฝ่ายทหาร

² Africa News, September 23, 1974.

ของปอร์ตุเกสที่มีชื่อว่า MFA (Movement des Forcos Armces) ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างปอร์ตุเกสและพรรคอัฟริกันเพื่อเอกราชของกินี — บิสเซา และเคปเวีร์ด (The African Party for the Independena of Guinea and Cape-Verde — PAIGC) ดำเนินไปด้วยดี ต่อมาในปี ค.ศ. 1974 ปอร์ตุเกสได้ถูกกล่าวหาว่ากำลังพยายามที่จะขัดขวางความพยายามของ PAIGC ที่จะรวมกินี — บิสเซา และหมู่เกาะในเคปเวีร์ดเข้าในรูปสหพันธ์ (Fedcration) โดยปอร์ตุเกสส่งทหารเข้าไปที่หมู่เกาะเคปเวีร์ด เพื่อทำการปราบปรามพวกเดินขบวนที่สนับสนุน PAIGC ซึ่งรัฐบาลปอร์ตุเกสปฏิเสธว่าไปไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะขัดขวางการรวมตัวดังกล่าวแต่ประการใด³ ปอร์ตุเกสมีความรู้สึกที่ดีและตั้งใจอยู่แล้วที่จะ ให้เอกราชแก่ดินแดนเล็ก ๆ แห่งนี้ ก่อนหน้าที่นาย เคิร์ต วอลด์ไฮม์ (Kurt Waldheim) เลขาธิการสหประชาชาติจะเดินทางไปยังกรุงลิสบอน นอกจากนี้ ยังทำให้การเจรจาระหว่างปอร์ตุเกสกับขบวนการกัวตูชาติโมแซมบิกและแองโกล่า มีผลกระตือรือร้นดีกว่าแต่ก่อน

2. ดินแดนโมแซมบิก (Mozambique)

ดินแดนโมแซมบิก มีเนื้อที่ 302,250 ตารางไมล์ ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปอัฟริกา มีประชากรประมาณ 8 ล้านคน อันประกอบด้วยชาวยุโรปซึ่งส่วนมากเป็นชาวปอร์ตุเกสเป็นจำนวนประมาณ 2 แสนคน และชาวเอเชียจำนวนประมาณ 6 หมื่นคน ดินแดนแห่งนี้ไม่ค่อยมั่งคั่งเท่าใดนัก สินค้าออกที่สำคัญได้แก่ ผลผลิตทางเกษตร และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แร่ธาตุต่าง ๆ เป็นต้น แต่ก็เป็นจำนวนน้อย ความไม่ค้อยเอาใจใส่ดูแลชาวอาณานิคมในโมแซมบิกของรัฐบาลปอร์ตุเกสได้ทำให้เศรษฐกิจของดินแดนส่วนนี้ต้องพึ่งประเทศอัฟริกาใต้ กล่าวคือ คนงานในเมืองแรมโบอัสในอัฟริกาใต้มาจากดินแดนโมแซมบิกเกือบครึ่งล้านคน นอกจากนี้ เชื้อน คาโบรา บาสซา (Cabora Bassa) ที่แม่น้ำ Zambezi ก็ถูกสร้างขึ้นเพื่อพลังงานไฟฟ้าขายให้กับอัฟริกาใต้ กล่าวได้ว่าปอร์ตุเกสไม่ได้กระทำการใดอันจะเป็นเครื่องส่อให้เห็นถึง

³ West Africa, October 21, 1974.

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในโมแซมบีก ดังนั้นสมควรแล้วที่ปอร์ตูกีสจะพิจารณาหาทางถอนตัวจากการปกครองดินแดนดังกล่าวให้โดยเร็วที่สุด

ผู้สังเกตการณ์ในปัจจุบัน กำลังเฝ้าดูความก้าวหน้าในการเจรจาระหว่างปอร์ตูกีสและขบวนการ Frelimo หลังจากที่ Frelimo ปฏิเสธที่จะเจรจาระหว่างปอร์ตูกีสในการประชุมที่เมือง ลูซาคา ประเทศแซมเบีย ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1974 และจากภาพที่นาย มาริโอ ซอเรซ (Mario Soares) รัฐมนตรีต่างประเทศสวมกอตนาย ซาโมร่า มาเคิล (Samora Maohel) ประธานของ Frelimo ในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์อาจคลี่คลายไปในทางที่ดีได้ การประชุมที่เมือง ลูซาคา นั้นประธานาธิบดี เคนเนธ คาอุนดา (Kenneth Kaunda) แห่งประเทศแซมเบีย และประธานาธิบดี จูเลียส ไนเยอเรเร (Julius Nyerere) แห่งประเทศทังซานีเย มีความรู้สึกต่อกันอย่างฉันมิตร และมีความคิดเห็นพ้องต้องกันว่าลัทธิอาณานิคมในดินแดนโมแซมบีกจะหมดไปโดยเร็วที่สุด⁴

จากคำพูดของนาย Soares รัฐมนตรีต่างประเทศของปอร์ตูกีส แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลปอร์ตูกีสสนับสนุนที่จะให้มีการลงประชามติในดินแดนโมแซมบีก และพร้อมที่จะให้เอกราชแก่ดินแดนอาณานิคมทั้งหมดที่มีอยู่ในอัฟริกา และการเจรจาดังกล่าวนั้นจะต้องมีขบวนการ Frelimo ร่วมอยู่ด้วย เพราะถ้าปราศจาก Frelimo แล้ว สันติภาพจะไม่สามารถมีขึ้นได้ในโมแซมบีก⁵ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ปอร์ตูกีสยอมรับขบวนการ Frelimo เป็นพวกที่ชอบด้วยกฎหมาย และการยอมรับได้เกิดขึ้นหลังจากมีการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ในปอร์ตูกีส และได้มีการปลดปล่อยนักโทษจำนวน 554 คนออกจากคุก Machava ซึ่งตั้งอยู่ชานเมืองของ Lourenco Marques ซึ่งเป็นสถานที่คุมขังของนักโทษการเมือง นักโทษทั้งหมดเป็นชาวอัฟริกันซึ่งถูกจับในข้อหาร่วมมือกับขบวนการ Frelimo และบางคนถูกขังเป็นเวลาถึง 11 ปี โดยไม่มีข้อหาบ้างหรือข้อหาเพียงแค่ฟังวิทยุกระจายเสียงของพวกเขา Frelimo บ้างเท่านั้น⁶

4 *Zambia Daily Mail*, June 7, 1974.

5 *New York Times*, June 19, 1974.

6 *London Times*, May 6, 1974.

ก่อนหน้าที่จะมีการเจรจากัน Frelimo⁷ ได้ประสบความสำเร็จในการต่อสู้กับกองทหารปอร์ตุเกส พวกชาวผิวขาวที่ตั้งถิ่นฐานในโมแซมบิก ได้จัดตั้งองค์การ Fisco ขึ้นมาเพื่อทำการต่อสู้กับพวก Frelimo ในกรณีที่ถูกรุกราน⁸ และนอกจากนี้ยังมีกลุ่มชนเล็ก ๆ เกิดขึ้นอีกหลายกลุ่ม ซึ่งต่างก็มีจุดประสงค์ในทำนองไม่แตกต่างกับกลุ่ม Fisco เท่าใดนัก นอกจากนี้ ยังมีปฏิกิริยาเกิดขึ้นหลายอย่างในโมแซมบิก เช่น การสไตรค์ของคนงานท่าเรือ ที่เมืองท่า Lourenco Marques และที่เขื่อน Cabora Bassa การสไตรค์ครั้งนี้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการส่งสินค้าออกไปยังอัฟริกาใต้ โรดีเชีย ต้องยกเลิกการติดต่อทางรถไฟกับโมแซมบิกในระหว่างที่มีการสไตรค์ของกรรมกรในดินแดนดังกล่าว⁹ แอนโตนิโอ ซานโตส (Antonio de Almeida Santos) รัฐมนตรีควบคุมดินแดนโพ้นทะเลของปอร์ตุเกส ได้กล่าวว่าการผลงานของคนงานในโมแซมบิก ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจของดินแดน และอาจจะกำหนดข้อห้ามหรือขีดจำกัดเสรีภาพในการสไตรค์ในอนาคต สำหรับนายพล ฟรานซิสโก เดอ คอสตา โกเมซ (Francisco de Costa Gomes) บุคคลหมายเลข 2 ของคณะรัฐบาลปอร์ตุเกส ได้เยี่ยมเยียนดินแดนโมแซมบิก และได้ให้สัมภาษณ์ว่าโมแซมบิกควรจะได้รับเอกราชโดยเร็วที่สุด กล่าวได้ว่า บุคคลในคณะรัฐบาลปอร์ตุเกสส่วนใหญ่ไม่ขัดขวางต่อการได้มาซึ่งเอกราชของโมแซมบิก ดังนั้น ความหวังของดินแดนโมแซมบิกที่จะได้มาซึ่งเอกราชในปี ค.ศ. 1975 ดูค่อนข้างแจ่มใสหลังจากที่ได้มีข้อตกลงระหว่างรัฐบาลปอร์ตุเกส กับขบวนการกู้ชาติโมแซมบิก (FRELIMO) เกี่ยวกับเอกราชของโมแซมบิกในวันที่ 7 เดือนกันยายน ค.ศ. 1974 ณ เมืองลูซากา ประเทศแซมเบีย โมแซมบิกจึงได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ในวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1975 โดยก่อนหน้าวันที่จะได้รับเอกราช โมแซมบิกอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเฉพาะกาลภายใต้การนำของ จัวคิม ชิสซาโน (Joaquim Chissano) นายกรัฐมนตรีซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 9 คน 3 คนเป็นผู้แทนจากปอร์ตุเกส และอีก 6 คนเป็นผู้แทนของขบวนการกู้ชาติโมแซมบิก

⁷ Frelimo มีกำลังประมาณ 1 หมื่นคน ในบริเวณตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของโมแซมบิก การต่อสู้ของพวกนี้ทำให้กองทหารปอร์ตุเกสจำนวนประมาณ 6 หมื่นคนต้องประสบกับความหนักใจ ดู *New York Times*, June 19, 1974.

⁸ *London Times*, May 6, 1974.

⁹ *Financial Times*, May 23, 1974.

3. ดินแดนเองโกลา (Angola)

แองโกลา มีประชากรประมาณ 6 ล้านคน มีชนผิวดำอาศัยอยู่ประมาณ 455,000 คน โดยเฉพาะในเมืองลูอันดา (Luanda) เมืองหลวงของดินแดนแห่งนี้ มีชนผิวดำอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีส่วนเอื้ออำนวยต่อการปกครองของชนผิวดำในดินแดนแห่งนี้เป็นอย่างมาก ลักษณะข้อนี้ไม่ปรากฏในดินแดนโมแซมบิก และกินี-บิสเซา แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีชนผิวดำอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ความหวังที่จะได้รับเอกราชของแองโกลา จึงไม่ค่อยจะสู้แจ่มใสเหมือนกับดินแดนอาณานิคมอื่นๆ ของปอร์ตุเกส¹⁰ แองโกลาเป็นดินแดนแห่งความมั่งคั่งด้วยน้ำมัน มีชาวต่างประเทศเข้ามาทำการลงทุนทำธุรกิจ เช่นจะพบว่าบริษัทน้ำมันหลายแห่งของชาวอเมริกันตั้งอยู่ในดินแดนแห่งนี้ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ พวกแร่ธาตุต่างๆ พืชผลทางเกษตรที่สำคัญได้แก่ กาแฟ รวยได้จากสินค้าขาออกประมาณ 1 พันล้านดอลลาร์ต่อปี

ภายในแองโกลามีขบวนการปลดแอกหลายพวก ที่นับว่าสำคัญได้แก่ MPLA (The Popular Movement for the Liberation of Angola) ซึ่งต่อมาได้แตกแยกออกเป็นฝ่ายที่นิยมโซเวียต กับฝ่ายนิยมจีนคอมมิวนิสต์ และสหรัฐอเมริกา คือ UNITA (The National Union for the Total Liberation of Angola) FNLA (The National Front for the Liberation of Angola)

ในปี ค.ศ. 1974 การเจรจาเพื่อยุติการสู้รบระหว่างพวกขบวนการปลดแอกในแองโกลา กับปอร์ตุเกสยังไม่ได้จัดให้มีขึ้น ทั้งๆ ที่มีการเจรจาระหว่างพวกขบวนการปลดแอกในโมแซมบิก นับตั้งแต่มีการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ในปอร์ตุเกส ในปี ค.ศ. 1974 รัฐบาลใหม่ของปอร์ตุเกสได้ขอร้องให้พวกขบวนการปลดแอกทั้งสามวางอาวุธ และหันหน้ามาเจรจากัน¹¹ ซึ่งขบวนการปลดแอกทั้งสามรับข้อเสนอเรียกร้องของปอร์ตุเกสในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ FNLA และ UNITA ได้แสดงท่าทีอย่างเต็มใจที่จะทำการเจรจากับปอร์ตุเกสด้วย โดยเฉพาะ UNITA ได้ประกาศหยุดยิงเรียบร้อยแล้ว และในขบวนการกอบกู้เอกราชของแองโกลา UNITA จัดได้ว่ามีความสำคัญน้อยมาก เพราะมีสมาชิกเพียง

¹⁰ *Africa Report*, vol. 20, No. 3, May-June 1974.

¹¹ *Africa News*, May 30, 1974.

200 คน เท่านั้น¹² นายโฮลเดิน โรเบอร์โต (Holden Roberto) หัวหน้า FNLA และนายโมบูโต เซโก (Mobutu Sese Seko) ประธานาธิบดีแห่งประเทศแซมเบีย ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนคนสำคัญของขบวนการนี้ ได้ปรึกษาทวิภาคีกับผู้นำของประเทศเพื่อนบ้านทั้งหลายเกี่ยวกับสถานการณ์ในแองโกลา แต่ในปัจจุบัน FNLA ยังไม่เคยทำความตกลงกันได้กับขบวนการปลดแอกอื่น ๆ หรือแม้แต่กับรัฐบาลปอร์ตุเกส -

ทั้งที่ OAU ได้แนะนำให้ขบวนการปลดแอกในแองโกลารับข้อเสนอหยุดยิง เพราะจะเป็นทางนำไปสู่การทำความตกลงกันได้ แต่ MPLA ได้ปฏิเสธข้อเสนอการหยุดยิงของปอร์ตุเกส เพราะต้องการความเป็นเอกราชก่อนที่จะมีการเจรจาใด ๆ และโครงการที่ปอร์ตุเกสจะให้มีการลงประชามติในแองโกลาภายในหนึ่งปีนั้นในความคิดของขบวนการปลดแอกทั้งสามเห็นว่าเป็นสิ่งเลื่อนลอยปราศจากความหวังแต่อย่างใด ด้วยเหตุดังกล่าว ขบวนการทั้งสามได้ประชุมกัน ณ เมืองลูซากา (Lusaka) เมืองหลวงประเทศแซมเบีย เพื่อจะรวมขบวนการปลดแอกทั้งสามเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน¹³ เพื่อทำการต่อสู้ให้ได้มาซึ่งเอกราชของแองโกลาขึ้นอยู่กับกลุ่มขบวนการปลดแอกเหล่านี้ว่าจะสามารถใช้วิธีการต่อสู้รวมทั้งวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการเจรจาได้เป็นผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1975 ผู้นำสามฝ่ายของขบวนการปลดแอกในแองโกลา ได้ร่วมกันประณามการแก้ไขปัญหาในแองโกลาทุกวิถีทาง ภายหลังจากที่ได้มีการพบปะเจรจาระหว่าง นายโฮลเดิน โรเบอร์โต ผู้นำแนวร่วมประชาชนชาติปลดแอกแองโกลา (FNLA) ดร. อาโกส ดินโฮ เนโต แห่งขบวนการประชาชนเพื่อการปลดแอกแองโกลา (UNITA) และโจนเนส ซาวิมี แห่งสหภาพประชาชนเพื่อการเป็นเอกราชอย่างแท้จริงแห่งแองโกลา (UNITA) ก็ได้มีการลงนามในข้อตกลงร่วมกันแห่งนากูรู¹⁴ โดยมีประธานาธิบดีเคนยัตตา เป็นพยาน ทั้งสามฝ่ายได้ตกลงเลิกการใช้กำลังต่อกันในการแก้ปัญหาที่มีต่อกัน และเห็นพ้องต้องกันให้ระงับการยุ้งจากพวกปฏิกริยาทั้งหลาย นอกจากนี้ ยังได้ตกลง

¹²New York Times, June 18, 1974.

¹³Zambia Daily Mail, May 27, 1974.

¹⁴นากูรู เป็นเมืองหลวงของประเทศคีเนีย ภูเขาธิปโต, วันจันทร์ที่ 22 มิถุนายน 2518, หน้า 11.

ให้จัดตั้งกองทัพแห่งชาติโดยเร็ว ปลดอาวุธจากประชาชนพลเรือน ขับพวกยูง
ซึ่งเป็นตำรวจลับของปอร์ตูกีสออกไปให้หมด พร้อมทั้งกำหราบพวกกลุ่มปฏิกริยา
ทั้งจากภายใน และภายนอก

หลังจากที่พลเอก สปีโนลา ได้ลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี
อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 1974 พลเอก คอสตา โกเมซ
ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน ได้พยายามทำการเจรจากับขบวนการกู้ชาติที่สำคัญๆ
ของแองโกลา เพื่อให้การเป็นเอกราชของดินแดนแห่งนี้มีขึ้นโดยไม่ชักช้า การ
เจรจาล่าสุดท้ายได้มีขึ้นในปลายเดือนมกราคม ค.ศ. 1975 ผลของการเจรจา
สรุปได้ว่า ปอร์ตูกีสยินยอมให้เอกราชอย่างสมบูรณ์แก่ แองโกลา ในวันที่ 11
พฤศจิกายน ค.ศ. 1975

เหตุผลที่รัฐบาลปอร์ตูกีสไม่อยากปลดปล่อยแองโกลาให้เป็นเอกราช
โดยเร็ว มีอยู่หลายประการที่นับว่าสำคัญก็คือ ความมั่งคั่งในทรัพยากรธรรมชาติ
ของแองโกลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คาบินดา (Cabinda) ดินแดนตอนเหนือสุด
ของแองโกลา อุดมสมบูรณ์ไปด้วยน้ำมันมากถึงขนาดมีข่าวลือว่า ประธานาธิบดี
Mobuto Sese Seko แห่งประเทศแซร์ ได้ตกลงทำสัญญาลับกับนายไฮเดน
โรเบอร์โตหัวหน้า FNLA เพื่อที่จะเอาดินแดนแห่งนี้มาเป็นของตนทันทีที่นาย
โรเบอร์โต ขึ้นครองอำนาจในแองโกลา¹⁵ อีกประการหนึ่งก็คือ การให้เอกราช
แก่แองโกลา จะทำให้ชนผิวขาวที่อาศัยอยู่ในแองโกลาจำนวนมากกว่า 5 แสนคน
ต้องประสบกับปัญหาทำมาหากิน ซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนถึงรัฐบาลลิสบอน
ด้วย นอกจากนี้ เมื่อแองโกลาได้รับเอกราชแล้ว ก็มีปัญหาคารอพยพทหารที่ถูก
ส่งไปรบในดินแดนเหล่านี้ รวมทั้งชาวปอร์ตูกีสจำนวนไม่น้อยที่ไปตั้งรกรากใน
ดินแดนแองโกลา จะต้องเดินทางกลับเข้ามาในประเทศ ซึ่งจะทำให้เกิดการแย่ง
ทำมาหากินซึ่งตามปกติก็ฝืดเคืองอยู่แล้วให้แร้นแค้นลงไปอีก ประการสุดท้าย
ปอร์ตูกีสจะต้องพยายามสร้างสัมพันธภาพกับประเทศที่เกิดใหม่เหล่านี้อีก ซึ่ง
เป็นปัญหาที่ไม่อาจทำได้ในเวลาอันรวดเร็วตามที่ตนต้องการ

ถ้าพิจารณาเหตุผลดังกล่าวมา ทำให้เห็นได้ว่า เอกราชของดินแดน
แองโกลาซึ่งจะมีขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1975 ยังไม่เป็นที่แน่นอนทีเดียว

¹⁵ Africa News, November 17, 1974.

นัก แต่ก็เป็นที่ยืนยันว่า สภาพชีวิตของปอร์ตูกีสซึ่งเอียงซ้ายไปในทางคอมมิวนิสต์มาก คงจะไม่ขัดขวาง การได้มาซึ่งเอกราชของแองโกลา และคงจะปล่อยดินแดนอาณานิคมของปอร์ตูกีสที่มีอยู่ทั้งหมดในแอฟริกาให้ได้รับเอกราชโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้เพื่อสอดคล้องกับคำประกาศของประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่ว่า จะต้องขจัดลัทธิอาณานิคมให้หมดไปจากแอฟริกา จากการที่หมู่เกาะเคปเวิร์ด ได้รับเอกราชจากปอร์ตูกีสเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 1975¹⁶ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าสภาพชีวิตของปอร์ตูกีสซึ่งใจที่จะปลดปล่อยดินแดนอาณานิคมที่มีอยู่ทั้งหมดในแอฟริกาให้เป็นเอกราชโดยเร็วที่สุด ดังนั้น ความหวังของแองโกลา (ซึ่งเป็นดินแดนอาณานิคมแห่งสุดท้ายของปอร์ตูกีสในแอฟริกา) ที่จะได้รับเอกราชในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1975 ได้กลายเป็นความจริง เมื่อแองโกลาได้รับเอกราชในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1975 หลังจากได้รับเอกราชแล้ว ได้เกิดการสู้รบระหว่างขบวนการกู้ชาติสามฝ่ายดังกล่าว คือ MPLA ฝ่ายหนึ่งกับ FNLA และ UNITA อีกฝ่ายหนึ่ง ต่างฝ่ายต่างสู้รบกันเพื่อเป็นรัฐบาลของแองโกลา โดยไซเวียตให้การสนับสนุนขบวนการ MPLA และสหรัฐอเมริกาและจีนแดงให้การสนับสนุนขบวนการ FNLA และ UNITA หลังจากที่ทำกาสูรบเป็นเวลาหลายเดือน ขบวนการ MPLA เป็นฝ่ายได้รับชัยชนะและจัดตั้งรัฐบาลขึ้นภายใต้การนำของนายเนโต (Neto) โดยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับไซเวียตซึ่งครั้งหนึ่งเคยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการสู้รบจนกระทั่งได้รับชัยชนะในที่สุด¹⁷

¹⁶/ระชาชาติรายวัน, วันอังคารที่ 8 กรกฎาคม 2518 หน้า 4.

¹⁷ดู รัสเซียช่วยทางด้านทหารแก่แองโกลามากกว่าทางด้านเศรษฐกิจประมาณสามเท่า ในระชาธิปไตย 9 กุมภาพันธ์ 1976, หน้า 11.